

A Honismereti mozgalom — amellyel, hogy tudást gyarapít, s a szellemi és anyagi kultúra maradandó értékeinek becsülésére tanít — egyben a szocialista nevelésnek, tudatformálásnak is értelemre és érzelmekre sokoldalúan ható, sajátos eszköze. Az elmúlt 20 esztendőben a Honismereti mozgalom tiszteletre méltó sikereket ért el. Ha az írásbeli és a szóbeli beszámolóiban, meg a hozzászólásokban foglaltakat megszívleljük, e mozgalomra múltjához képest sokkalta nagyobb jövő vár.

Bedő László:

A Magyar Partizánszövetség együttműködik a Honismereti mozgalommal

Az elmúlt konferencia óta született egy megállapodás a Hazafias Népfront Honismereti Albizottsága és a Magyar Partizánszövetség történelmi és propaganda bizottsága között, amely mindkét szervezet éves munkaterveiben szerepel és jónéhány vonatkozásban már meg is valósult. Összeállítottunk egy létesítmény jegyzéket, amelyik az egész ország területén rögzíti az eddig felkutatott és nyilvántartott, a magyar ellenállási mozgalommal kapcsolatos legkülönbözőbb emlékeket. Remélem, hogy ezt rövidesen — legalább megyei részletességgel — közre tudjuk adni. Öszintén bízom abban, hogy a legközelebbi konferencián már bemutatathatjuk a Magyar Ellenállási Mozgalom kislexikonját. Hiánypótló munka lesz, amely a teljesség igénye nélkül is sokat fog segíteni az események, az ellenállási mozgalom résztvevőinek és legfontosabb adatainak, fényképek közlésével.

A Magyar Partizánszövetség feladatait a Magyar Szocialista Munkáspárt illetékes vezető szervei évekkal ezelőtt meghatározták. Együttműködésünk egyik alapját nyilván e feladatoknak megvalósítása alkotja.

Dr. Kanyar József:

A honismereti munka nem más, mint hazaszeretetünk környezetvédelme

A Magyar Történelmi Társulat és a magyar közgyűjtemények főképp levéltári részlegének nevében szeretnék néhány szót szólni.

A Honismereti Albizottság jelentése — amelyet igen értékesnek tartok — új vonásokat fedezett föl az elmúlt időszak, a Honismereti mozgalom két évtizedes arculatán. Ezek között mindenekelőtt a tartósságát és időt állását említem először, nevezetesen hogy a mozgalom fájának a kiületése, politikailag is igen alkalmas időben történt. De új vonása az is, hogy ez a mozgalom számtalan kisebb-nagyobb kohójává vált azoknak a hazájukat szerető lokálpatriótáknak, akik nagy hazai népfrontosaink *Veres Péter, Darvas József, Erdei Ferenc, Ortutay Gyula* után teljes polgárjogot nyertek a Honismereti mozgalomnak.

Rádöbentünk arra is, hogy nemcsak a természeti környezetvédelmünkért kell nagyon sokat tennünk ebben a hazában, hanem tennünk kell történelmi tudatunk és érzelmünk környezetvédelme tekintetében is. Én a honismereti mozgalmat nem is tartom másnak, mint politikai és történelmi tudatunk, hazaszeretetünk környezetvédelmének. Szervezeti tekintetben azonban elég sok tennivaló van még. Megérdemelné ez a mozgalom azt is, hogy országos bizottságra és ne albizottságra bizzák a vezetését.

A jelentés arról is beszél, hogy a honismereti szakköröket kívánatosnak mondják ebben az országban, mégis sok helyen takarékosági okokból törölték a honismereti

képzés, továbbképzés lehetőségét. Engedjék meg, hogy ezt ne tartsam semmiképpen takarékoságnak. Ne mindig nemzeti és történelmi tudatunkkal akarjunk takarékoskodni, miközben milliókat veszthetünk el a világ és a népek szemében, hogyha a nemzeti tudatunk és tekintélyünk kapcsán támad valami hiba. Eppen az elmúlt időkben lehetünk tanúi annak, hogy milyen keserves volt az, hogy valaki, valahol eltörölték a történelem érettségi tárgya való tételét és most, hogy a történelem újra érettségi tárgy lett, utólag kezdünk szegyenkezni, hogy miként is tehetjük ezt.

Két évtized után elérkezett az idő, hogy feleletet adjunk a következő három kérdésre. Első: *mit gyűjtünk be a honismereti mozgalom keretében?* Jeliöljük ki a gyűjtés befogadására a bázisintézményeket természetesen körzetenként, megyénként. Másodszor: *hogyan dokumentáljuk ezeket a begyűjtött anyagokat?* Magyarán: itt az ideje, hogy leltárokat és megbízható nyilvántartásokat fektessünk föl a begyűjtött anyagokról, hogy azután hozzá tudjon nyúlni a tudomány, a politikai élet és a közművelődés. S a harmadik kérdés: *hogyan használjuk fel ezeket a begyűjtött anyagokat, hogy tegyük őket közkinccsökké?* Ennek nagyon sok útja és módja van, remélem, hogy a honismereti mozgalom és a konferenciát követő akadémia is sok okos ötletet fog e tekintetben mondani.

Dr. Horváth Ferenc:

Honismereti munka Vas megyében

Húsz éve veszek részt a Honismereti mozgalomban, és ezalatt rádöbbentem arra, hogy a levéltárakban összegyűlt hivatalos igazgatási iratokon túl szükség van olyan források létrehozására, amelyek az élet mindennapjait, a társadalom fejlődésével együtjáró tudatváltozás apró eseményeit rögzítik írásban és képen az utókor számára. Így született meg országosan, mindnyájan tudjuk, a krónikairó mozgalom, amelynek két nagy jelentősége volt. Az egyik a politikai irányultság, amely az elért eredményeket addig csupán tudomásul vevő közömbösségből való kilépést jelentette. Krónikairó körök alakultak, és egyszerű parasztek emberek nyelvén fogalmazták meg például a termelészövetkezetek alakulásának sehol le nem írt mozzanatait. A másik, hogy ezzel olyan dokumentáció jött létre, amelynek forrásértéke messze meghaladja a történetírás kereteit.

De volt ennek a mozgalomnak egy olyan erőforrása is, amely a szűkebb haza megismerésén és szeretetén túl tevékeny társadalmi munkára ösztönözte sokszor a falu egész lakosságát és alkotó erővé vált saját környezetének egészségesebbé, szebbé formálásában. Mi, Vas megyeiek legalábbis elmondhatjuk, és azt hiszem ezt országosan is el lehet mondani, hogy így vált a Honismereti mozgalom a falvakban a társadalmi tevékenység és elkötelezettség tényezőjévé, a tanácsi munka társadalmisításává, az új szocialista embertípus kialakulásának mozgatójává. A Honismereti mozgalom aktívistái adtak sok esetben ösztönzést a népfrontmozgalomba való bekapcsolódásra, szőlláltak meg először nekibátorodva a falugyűléseken, legtöbbször nem is egyéni, hanem a közösséget érintő témákban. Embert formáló erővé vált a Honismereti mozgalom, amelynek jelentőségét a párt és a tanácsi vezetés felismerte és világossá vált, hogy a mozgalom olyan erőket tart számon, amelyek az MSZMP hivatalos politikájában jelentős szerephez juthatnak a termelészövetkezeti és vállalati demokratizmusban és a nagy feladatokhoz oly szükséges nemzeti egység megeremtésében.

Vas megyében a Forradalmi Múzeum létrehozása során szélesedett azoknak a körök, akik munkáshagyományok gyűjtésével foglalkoztak. Rendszeres képzésükkel a Forradalmi Múzeumon kívül a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ is foglalkozik és a megyében mintegy 15—20 vállalat vesz már részt ennek a munkaközösségnek a munkájában. Vas megye tanácsa, a Vas megyei Termelészövetkezeti Központ, a Vas megyei Szakszervezeti Tanács felszabadulásunk 35 éves évfordulójára pályázatot hirdetett termelészövetkezet-történetek, valamint üzemi krónikák és üzemtörténetek írására. 28 pályamű érkezett be a pályázatra, több ezer oldal terjedelemben, s elbírálásuk most folyik. Néha nehéz megghatódottság nélkül olvasni azokat a sorokat, amelyek a szocialista fejlődés névtelen hőseinek tetteit örökítik meg és egyúttal fontos forrásai lesznek a jövő tudományok kutatásának.